

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економіки та підприємництва

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**з виконання та оформлення
курсової роботи з «Економічна політика»
для студентів 4 курсу денної форми навчання (5 курсу заочної форми
навчання) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-
професійної програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі
знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Методичні вказівки щодо виконання курсових робіт з «Економічна політика» для студентів 4 курсу денної форми навчання (5 курсу заочної форми навчання) ОПП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка». Укладачі: Горняк О. В., Ломачинська І. А. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2020. 21 с.

Рецензії: Кузнєцов Е. А., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та інновацій

Якубовський С. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин

Рекомендовано Вченою радою економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 1 від 28 серпня 2020 року)

ЗМІСТ

Вступ	4
Процес виконання курсової роботи.....	4
Зміст курсової роботи.....	5
Вимоги до оформлення роботи.....	9
Захист курсової роботи.....	12
ДОДАТКИ.....	16

Вступ

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів.

Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Відповідно до ОПП «Економіка» спеціальності 051 Економіка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти курсова робота з Економічної політики направлена на формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Курсова робота з економічної політики передбачена навчальним планом спеціальності 051 «Економіка» на 4 курсі денної (5 курсі заочної форми навчання). Курсова робота допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання з вивчених дисциплін, зокрема, **Економічна теорія, Макроекономіка, Мікроекономіка, Економіка суспільного сектору, Економічний аналіз, Статистика, Економетрика, Сучасні економічні системи й ін.**, перевірити якість цих знань, оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень. Курсова робота покликана показати, як студент володіє методикою і технікою проведення самостійного дослідження, наскільки він уміє аналізувати, узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, працювати з інформаційними, статистичними та літературними джерелами.

При оцінці курсової роботи враховується не лише якість самої роботи, характер викладу основних її положень при публічному захисті, але і її оформлення. Виконання курсових робіт визначається графіком.

Процес виконання курсової роботи

Процес підготовки й захисту роботи складається з ряду послідовних етапів:

- вибір теми й узгодження її з науковим керівником;
- підбір літератури та інформаційних джерел;
- вивчення вимог до оформлення роботи;
- вивчення підібраної літератури та інформаційних джерел;
- написання роботи;
- рецензування роботи;
- розробка тез доповіді для захисту;

- захист роботи.

Обсяг основної частини курсової роботи повинен бути 30-35 сторінок. **Список використаних джерел** – не менше 15 найменувань. Первинні документи (книги, наукові журнали, матеріали наукових конференцій, наукові рукописи) повинні складати не менше 1/2 всіх найменувань. **План курсової роботи** повинен бути складним, складатися з трьох розділів із виділенням підрозділів (параграфів). Незалежно від теми, **структура курсової роботи** має бути такою: титульний аркуш, зміст, перелік умовних позначень (при необхідності), вступ, кілька розділів (підрозділів), що розкривають теорію питання та досвід практичної роботи, висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

Вибір теми курсової роботи. На початку навчального року на кафедрі складається список тем (див. Додаток А) і затверджується на засіданні кафедри економіки та підприємництва. Після вони надаються студентам для вибору. Крім того, студент може пропонувати свої теми, які узгоджуються з науковим керівником та завідувачем кафедри. Всі теми відповідають змісту економічної політики.

З метою надання допомоги, а також для здійснення контролю по кожній темі призначається науковий керівник, з яким належить узгоджувати всі питання, пов'язані з підготовкою роботи.

Обов'язки наукового керівника курсової роботи:

- надавати допомогу у виборі теми, розробці плану (змісту) курсової роботи, доборі літератури, методології та методів дослідження та ін.;
- аналізувати зміст роботи, висновки і результати дослідження;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;
- контролювати виконання курсової роботи;
- доповідати на засіданні кафедри про виконання та завершення роботи;
- дати відгук на роботу.

Зміст курсової роботи

Написанню роботи варто придати певну послідовність. Спочатку слід підготувати: вступ, перший розділ і додатки до нього, потім другий розділ і додатки до нього, третій розділ і додатки до нього, висновки. Після цього редагується основна частина роботи – розділи й додатки до них. Далі уточнюється зміст вступу й висновків, формується список джерел, перелік прийнятих скорочень (при необхідності), зміст, титульний лист. По завершенні остаточно редагується вступ й висновки.

Розробка кожної складової частини роботи має свої особливості. **Вступ** за

обсягом повинен бути 2 сторінки. У вступі потрібно розкрити актуальність теми, визначити мету, основні завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, структуру, інформаційну базу дослідження.

Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання. Від доказу актуальності обраної теми доцільно перейти до формулювання мети роботи.

Мета – це уявний, ідеальний образ, що передбачає результати діяльності, кінцевий підсумок роботи. Мета роботи повинна полягати в рішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу й знаходженні нових закономірностей між економічними явищами. Правильна постановка мети – процес не менш важливий, ніж формулювання висновків.

Наявність поставленої мети дослідження дозволяє визначити **завдання дослідження**, які можуть включати такі складові:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності понять, явищ, процесів, подальше вдосконалення їх вивчення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- всебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду: таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль;

- розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Зазвичай, завдання формулюються у вигляді конкретних тез: дослідити...; описати...; довести...; розробити методичні рекомендації...; визначити...; довести... тощо.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Зміст основної частини повинен відповідати темі роботи й розкривати її в повній мірі. Будь-яка наукова праця – це не сума її складових частин: важливим є логічний зв'язок роботи від її першої речення до останнього. Логічно побудована робота не містить матеріалу, що може бути вилучений з неї без порушення стрункості. Основна частина курсової роботи складається із 2-3 розділів, що в свою чергу можуть бути поділені на 2-4 підрозділи згідно з внутрішньою логікою роботи. Необхідно, щоб кількість зайнятих сторінок була рівномірно розподілена між розділами, а усередині розділів – між підрозділами. Підрозділ (параграф) не може бути менше 3 сторінок.

Головна мета **висновків** – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням. У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й недоліки та проблеми, а також конкретні рекомендації щодо їх усунення. Основна вимога до заключної частини – не повторювати змісту вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених у розділах.

Висновки повинні бути короткими, конкретними і впливати з викладеного матеріалу. При аналізі висновків необхідно дотримувати наступних правил. По-перше, висновки повинні бути нетривіальними. По-друге, в якості висновків варто формулювати отримані в даному підрозділі кінцеві результати, а не проміжні. По-третє, при формулюванні висновків недоцільно приводити положення, які не є важливими для викладу наступного матеріалу й не впливають із мети роботи. По-четверте, висновок не можна підмінювати декларацією про результати проробленої роботи («розглянуто», «проаналізовано», «вивчено» і т.д.). Зазвичай висновки починаються оборотом «таким чином,...» або «отже...», потім формулюється зміст самих висновків. По-п'яте, висновки повинні бути короткими й у стислому виді містити пророблені в ході написання параграфа або питання міркування. У цілому висновки повинні давати відповіді на наступні запитання: Навіщо зроблено дане дослідження? Що зроблено? Чому отримані такі результати? Як можна пояснити той чи

інший факт? До яких висновків прийшов автор?

У першому розділі, як правило, розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, і формується основа для подальшого викладу матеріалу, емпіричного дослідження. У цьому розділі зазвичай розглядаються сутність, зміст, організація досліджуваного процесу або явища, його складові елементи.

У другому розділі, виходячи із загальних теоретичних положень, розглянутих у першому розділі, рекомендується проаналізувати стан справ на визначеній темою роботи ділянці діяльності. Для цього використовуються діючі нормативні документи, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, результати виконання професорсько-викладацьким складом науково-дослідних робіт, проводиться аналіз статистичних і фактичних даних. Статистичні дані повинні бути не тільки наведені, але й проаналізовані для обґрунтування висновків.

У третьому розділі приводиться обґрунтування пропозицій по вдосконалюванню тих сторін економічної діяльності, проблемні елементи яких були виявлені в другому розділі. Практика показує, що для успішного захисту роботи варто мати не менш трьох основних пропозицій, що виносять на захист. Вносячи пропозицію, доцільно пропонувати кілька варіантів рішення виявленої проблеми. Варто проаналізувати кожний з варіантів, вибирати оптимальний і не тільки прогнозувати позитивні результати використання обраного варіанту, але й запропонувати заходи щодо мінімізації ризиків негативних наслідків.

Об'єктивність викладу – основна риса роботи, що впливає із прагнення встановити наукову істину. Обов'язковою умовою об'єктивності викладу матеріалу є вказівка на те, яким є джерело повідомлення, ким висловлена та або інша думка, кому конкретно належить те або інше вираження. У тексті це варто реалізовувати за допомогою використання спеціальних вступних слів і словосполучень («за повідомленням», «на думку», «по даним», «на нашу думку» і ін.).

Обов'язковим елементом курсової роботи з Економічної політики є статистичний аналіз за період не менше, ніж за останні 7 років. Студентам рекомендується проводити аналіз емпіричного матеріалу за допомогою методів статистичного та економічного аналізу, математичного моделювання економічних процесів, зокрема економетричного аналізу, для аргументації висновків курсової роботи (кореляційний, регресійний та факторний аналіз, метод головних компонент, метод економічного експерименту й т.п.).

Вимоги до оформлення роботи

Текст може бути надрукований на одній стороні стандартного аркуша білого паперу (А4, 210 x 297 мм). Робота має бути переплетеною з прошиванням аркушів. При друку роботи дотримуються наступних полів: зверху й знизу – не менш 20 мм; праворуч – не менш 10 мм; ліворуч – не менш 20 мм. Гарнітура шрифту – Times New Roman (Сур), кегль – 14, колір друку – чорний, міжстроковий інтервал – полуторний при друкуванні на комп'ютері. Щільність тексту повинна бути рівномірною (без розріджень і ущільнень).

Текст роботи не прийнято перевантажувати маркерами, курсивом, внутрішніми заголовками, іншими шрифтами; зазвичай він виглядає досить одноманітно. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ» друкують тим же кеглем але великими (заголовними) літерами й вирівнюють по центру сторінки. Заголовки підрозділів друкують із абзацного відступу (по центру сторінки не вирівнюють) маленькими літерами (крім першої великої). Крапка наприкінці заголовка не ставиться. Переноси слів у заголовках не дозволяються.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці (зразок титульного листа наведено у Додатку Б). Зміст оформлюється згідно з прикладом, наведеним у Додатку В.

Такі структурні частини, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ».

Розділи позначають порядковими номерами арабськими цифрами (1, 2, 3). Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи позначають номером розділу і підрозділу через крапку (1.1., 1.2. або 2.1., 2.2., і т.д.), після останньої цифри ставиться крапка. Потім в тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Прийнято виділяти структурні частини й заголовки жирним шрифтом. Відстань між заголовками і текстом повинна дорівнювати одному пропущеному рядку. Виклад тексту кожного розділу, а також вступу і висновків варто починати з нової сторінки. Кожний абзац тексту починається з червоного рядка на відстані 125 мм від лівого краю тексту. Скорочення слів у

тексті, крім загальноприйнятих, не припускаються.

Таблиці, формули, малюнки й підпункти нумеруються усередині кожного розділу. Наприклад, Рис. 1.1, Таблиця 2.3, формула 3.2 і т.д. При цьому слово «Таблиця» пишеться без скорочень, а слово «малюнок» скорочується «Рис.» (але не «мал.»). Слово «Таблиця» пишеться праворуч угорі таблиці. Рядком нижче по центру пишеться її назва. Ілюстрації й таблиці слід розміщувати нижче по тексту відразу після згадування або на наступній сторінці. Громіздкі таблиці й рисунки краще розміщувати в додатках.

Таблиця оформлюється: гарнітура шрифту – Times New Roman (Сур), кегль – 12, міжстроковий інтервал – одинарний.

Таблиця 1.1

Назва таблиці

Головка	Заголовок граф			
	підзаголовок граф	підзаголовок граф	підзаголовок граф	підзаголовок граф
1	2	3	4	5
Рядки (горизонтальні рядки)				
Боковик (заголовок рядків)	Графи (колонки)			

Джерело: []

Слово «Рис.» пишеться з нового абзацу зліва під рисунком. На наступному рядку пишеться слово «Джерело:» і у квадратних дужках вказується номер джерела за списком використаних джерел.

Формули розміщуються посередині рядка, у самому кінці рядка справа пишеться номер формули у круглих дужках (1.1). Перша цифра означає номер розділу, до якого відноситься формула, а друга – порядковий номер формули у розділі.

При написанні роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться у роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання у роботі. Посилання в тексті роботи слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...» або «...[1, с. 15].». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл.1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Академічна доброчесність та науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком великими літерами друкується слово «**Додаток_**» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б. Один додаток позначається як Додаток А. Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В. Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1) – перша формула додатка А.

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсових робіт), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Приклад оформлення списку джерел

наводиться у Додатку Д.

Під час підготовки тексту курсової роботи слід ретельно відредагувати кожне речення, звернути увагу на вибір необхідних формулювань, які б просто і чітко, коротко й доступно виражали зміст викладених питань. Не варто послуговуватися складними синтаксичними конструкціями – вони часом слабо зв'язані між собою логічно, містять двозначні тлумачення тощо.

У курсовій роботі необхідно прагнути дотримуватися прийнятої термінології, позначень, умовних скорочень і символів, не рекомендується вживати слова і вирази-штампи, вести виклад від першої особи: «Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку», «Ми отримуємо», «Ми спостерігаємо». Слід уникати в тексті частих повторень слів чи словосполучень.

При згадуванні в тексті прізвищ (учених-дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (Ю. М. Мельник, а не Мельник Ю. М., як це прийнято в списках літератури).

Перед тим як роздруковувати курсову роботу, її слід старанно перевірити, уточнити назви розділів, підрозділів (параграфів), таблиць, послідовність розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій.

До формулювань заголовків (назв) розділів і підрозділів (параграфів) курсової роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість, синтаксична різноманітність у побудові речень, послідовне та точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи.

Захист курсової роботи

Виконана курсова робота відповідно до вимог скріплюється, підписується студентом і передається на кафедру для реєстрації, перевірки та рецензування науковим керівником.

Метою захисту курсової роботи є виявлення ступеня розкриття автором теми роботи, самостійності й глибини вивчення проблем, обґрунтованості висновків і пропозицій. Захист роботи проводиться кожним студентом індивідуально перед комісією. На захисті роботи студент повинен показати не тільки знання теми, але й ступінь оволодіння науковим методом мислення, логічним і статистичним аналізом досліджуваних проблем, здатність до самостійної наукової праці, уміння чітко і ясно викладати свої думки й висновки.

Курсова робота допускається до захисту за умови її наявності у скріпленому вигляді, наявності відгуку наукового керівника і реєстрації у

журналі курсових робіт кафедри.

У відгуку наукового керівника на курсову роботу визначається:

- актуальність теми;
- ступінь наукового і практичного значення праці;
- ступінь самостійності у виконанні курсової роботи;
- новизну поставлених питань та оригінальність їх вирішення;
- вміння використовувати літературу;
- повноту та якість розробки теми;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність

викладення матеріалу;

– висновок про те, якою мірою вона відповідає вимогам, що ставляться перед курсовими роботами.

До захисту курсова робота не допускається, якщо:

– Відсутні певні структурні частини (розділи, вступ, висновки, список використаних джерел),

- Робота містить плагіат,
- Відсутні посилання у тексті на використані джерела,
- Простежується схожість з раніше виконаними курсовими роботами,
- Оформлення роботи не відповідає вимогам у методичних вказівках,
- Зміст роботи не відповідає темі.

До захисту студент готує повідомлення на 10 хвилин, у якому стисло слід освітити: мету і завдання роботи; головні результати дослідження, рекомендації і висновки.

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіку, в присутності комісії у складі керівника та не менше двох викладачів.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення відгуку наукового керівника або його виступ;
- відповіді студента на запитання членів комісії із захисту курсової роботи;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Оцінка курсової роботи здійснюється комісією у складі не менше 3 викладачів згідно з наступними критеріями:

- відповідність змісту роботи темі;
- повнота, комплексність висвітлення проблеми;
- наявність взаємозв'язку між параграфами, розділами;
- логічність структури роботи;
- наявність аналітичних досліджень;

- самостійність;
- поєднання теорії та практики;
- аргументованість висновків;
- наявність емпіричних розрахунків на основі сучасних статистичних даних;
- своєчасність виконання графіку написання курсової роботи;
- відповідність вимогам з оформлення курсової роботи;
- якість доповіді і відповідей на запитання комісії.

Комісія оцінює захист курсової роботи на основі системи ECTS і чотирьох бальної системи. Береться до уваги оцінка, рекомендована науковим керівником. Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість.

Відмінно (90-100). Тема курсової роботи розкрита творчо, здійснено емпіричне обґрунтування взаємозв'язків об'єкта дослідження, надані рекомендації щодо вирішення окремих проблем практичної ситуації. Робота виконана самостійно, були враховані всі зауваження і побажання наукового керівника. Графік написання курсової роботи дотримано. Проведено аналіз емпіричного матеріалу за допомогою статистичних методів, методів математичного моделювання економічних процесів. Доповідь студента і відповіді на запитання при прилюдному захисті були логічними, послідовним та аргументованими. Оформлення роботи виконано з урахуванням всіх вимог.

Добре (74-89). Тема курсової розкрита достатньо повно, розділи логічно пов'язані, висновки аргументовано та підкріплено емпіричним матеріалом, аналізом фактичного, статичного матеріалу. Проте є певні недоліки, аргументи є поверховими або базуються на застарілих даних, автор мало використовує першоджерела. Відповіді на запитання членів комісії є в основному правильними. Робота у більшості відповідає вимогам.

Задовільно (60-73). Тема курсової роботи в основному розкрита, проте мають недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, зроблені висновки не відповідають поставленим завданням. В аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований, пропозиції та рекомендації обґрунтовані непереконливо. Відповіді на запитання членів комісії частково правильні або неповні. Робота виконана у неналежний термін без поважних причин. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Незадовільно (35-59). Висновки не відповідають меті курсової роботи. Розділи погано пов'язані між собою, предмет дослідження відмінний у різних розділах. Відсутні сучасні джерела наукової і статистичної інформації. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість, запропоновані заходи випадкові і

не впливають з аналізу. Існує обґрунтована підозра щодо плагіату у підготовленій роботі. Оформлення роботи з порушенням вимог. Відповіді на запитання комісії неточні або неповні.

Кращі роботи можуть бути рекомендовані на конкурси студентських робіт, а також до друку в студентських збірниках. Захищені курсові роботи здаються на кафедру економіки та підприємництва.

Додаток А

Рекомендована тематика курсових робіт

1. Державне управління та економічна політика країни.
2. Вплив державного регулювання на формування сучасної структури національної економіки.
3. Розвиток сучасних методів державного регулювання економіки.
4. Формування економічної стратегії держави в сучасних умовах.
5. Державні програми соціально-економічного розвитку країни.
6. Бюджетна політика уряду і формування бюджету країни.
7. Податкове регулювання економіки і податкова система країни.
8. Економічна політика і регулювання суспільних видатків.
9. Грошово-кредитна політика та монетарне регулювання економічного розвитку.
10. Економічна політика і регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
11. Державне підприємництво в структурі сучасної економіки.
12. Вплив технологічних змін на динаміку розвитку національної економіки.
13. Вплив цифровізації на структуру і динаміку національної економіки України.
14. Національна інноваційна система України та її вплив на розвиток національної економіки.
15. Боргова політика країни в умовах глобальних дисбалансів.
16. Вплив пандемії COVID–19 на структуру і динаміку національної економіки України.
17. Трансформація економічної політики України в умовах глобалізації.
18. Формування чинників конкурентоспроможності національної економіки в умовах євроінтеграції.
19. Вплив фінансового розвитку на динаміку і структуру національної економіки України.
20. Вплив міжнародних організацій на національну економічну політику.

Додаток Б

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет
Кафедра економіки та підприємництва

КУРСОВА РОБОТА
з Економічної політики
на тему: **КРЕДИТ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Студентки 4 курсу
Спеціальності 051 «Економіка»
Степаненко Олени Василівни
Керівник: к.е.н., доц. Олійник О.М.
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Одеса – 2020 рік

Додаток В

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ І ОРГАНІЗАЦІЯ КРЕДИТУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Поняття, роль і функції кредиту в господарській діяльності	5
1.2. Види і форми кредитування підприємств.....	8
1.3. Кредитний процес: суть і основні етапи.....	11
РОЗДІЛ 2. КРЕДИТУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ У 2013- 2019 РР.....	15
2.1. Структура і динаміка кредитування вітчизняних підприємств.....	15
2.2. Оцінка впливу кредитування на ефективність господарської діяльності вітчизняних підприємств.....	21
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ КРЕДИТНОГО ПРОЦЕСУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	26
3.1. Напрями удосконалення кредитування вітчизняних підприємств.....	26
3.2. Новітні та альтернативні форми кредитного забезпечення господарської діяльності.....	30
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	37

Додаток Д

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015
«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та
правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Вид джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвицький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с. Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam : Elsevier, 1980. 260 p
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмба. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Документ з організацією як автором	Україна в цифрах. 2007 : стат. зб. / Держ. ком. статистики України. Київ : Консультант, 2008. 350 с.

Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
Статті в продовжуваних та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, No. 1. P. 259–271.</p> <p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. 1-5.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, No. 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (дата звернення: 12.10.2017).</p>
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).

Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315- 18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. Урядовий кур'єр. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. Все про бухгалтерський облік. 2015. № 51. С. 21–42.</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Київ, 2010. 16 с.</p> <p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p> <p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна : МПК6 С09К11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» ; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.</p> <p>Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора фіз.-мат. наук : спец. 01.03.02 «Прикладна математика та інформатика». Київ, 2005. 22 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).</p>

Додаток Є

Окремі джерела статистичної інформації

1. Бази даних статистики Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Довідник ЦРУ по країнам світу. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
3. Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Макроекономічний аналіз та прогнозування. URL: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=46442994-b673-481b-bdf4-8941551bc942&tag=EkonomichnaSituatsiiaTaMakroekonomichnePrognozuvannia>
5. Національна платформа малого та середнього бізнесу. URL: <https://platforma-msb.org/>
6. Національне рейтингове агентство Рюрік. URL: <http://rurik.com.ua/>
7. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic>
8. ОЕСР. Бібліотека. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/ukraine>
9. ОЕСР. URL: <http://www.oecd.org/countries/ukraine/>
10. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/statystyka/>
11. Портал для підприємців. Аналітичні матеріали. URL: <https://sme.gov.ua/analitychni-materialy/>
12. Світовий банк. URL: <https://data.worldbank.org/>
13. Світова статистика у реальному часі. URL: <https://www.worldometers.info/uk/>
14. Фіскальна служба України. Митна статистика. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/>